



The Correlation between Financial Health and Business Continuity of Banks with the Mediation of Organizational Resilience

Salar Khosravi ¹, Amir Najafi ^{2,*}, Nabiallah Mohammadi ³, Mohammadreza Marjani ⁴

¹ PhD Candidate, Department of Management, Zanjan Branch, Islamic Azad University, Zanjan, Iran

² Associate Professor, Department of Industrial Engineering, Zanjan Branch, Islamic Azad University, Zanjan, Iran

³ Assistant professor, Department of Management, Zanjan Branch, Islamic Azad University, Zanjan, Iran

⁴ Assistant Professor, Department of Industrial Engineering, Qom University of Technology, Qom, Iran

* **Corresponding author:** Amir Najafi, Associate Professor, Department of Industrial Engineering, Zanjan Branch, Islamic Azad University, Zanjan, Iran. E-mail: asdnjf@gmail.com

Received: 18 Jul 2019

Accepted: 21 Jul 2019

Abstract

Introduction: Financial soundness of the bank means the optimal financial and operational status of a bank, which can play a significant role in the continuity of the bank's business, leading to the bank's resilience to crises. This study aimed to determine the correlation between financial health and bank business continuity with the mediating role of organizational resilience.

Methods: This research is a descriptive-correlational research. The statistical population consisted of 260 middle and operational managers of Future Bank who were selected 160 using Cochran formula. Data from 160 individuals were collected using three instruments including the "Financial Systems Soundness Indicators", the "Business Continuity Management Questionnaire" and the "Organizational Resilience Tool". After translating the questionnaires, the validity of the instruments was confirmed by content and construct validity using confirmatory factor analysis and the reliability of all three was confirmed by Cronbach's alpha coefficient. SPSS software, 22 and SPLS were used for data analysis.

Results: Financial health and its components were positively and significantly correlated with organizational resiliency ($P < 0.01$, $\beta = 0.15$) as well as with bank business continuity ($P < 0.01$, $\beta = 0.16$). Organizational resilience and its components also had a positive and significant correlation with business continuity ($P < 0.01$, $\beta = 0.15$).

Conclusions: Financial health in the banking industry is positively and significantly correlated with business continuity and mediating organizational resilience. Bank managers are recommended to improve financial health indicators to maintain business continuity and organizational resilience.

Keywords: Financial Soundness, Business Continuity, Organizational Resilience



همبستگی سلامت مالی و تداوم کسب و کار بانک‌ها با میانجی‌گری تاب‌آوری سازمانی

سالار خسروی^۱، امیر نجفی^{۲*}، نبی‌الله محمدی^۳، محمد رضا مرجانی^۴

^۱ دانشجوی دکتری، گروه مدیریت صنعتی، واحد زنجان، دانشگاه آزاد اسلامی، زنجان، ایران

^۲ دانشیار، گروه مهندسی صنایع، واحد زنجان، دانشگاه آزاد اسلامی، زنجان، ایران

^۳ استادیار، گروه مدیریت دولتی، واحد زنجان، دانشگاه آزاد اسلامی، زنجان، ایران

^۴ استادیار، گروه مهندسی صنایع، دانشگاه صنعتی قم، ایران

* نویسنده مسئول: امیر نجفی، دانشیار، گروه مهندسی صنایع، واحد زنجان، دانشگاه آزاد اسلامی، زنجان، ایران، ایمیل: asdnjf@gmail.com

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۸/۰۴/۳۰

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۸/۰۴/۲۷

چکیده

مقدمه: سلامت مالی بانک به معنای وضعیت مالی و عملیاتی مطلوب یک بانک، عاملی است که می‌تواند در تداوم کسب و کار بانک نقش قابل توجهی داشته و منجر به تاب‌آوری بانک در برابر بحران‌ها شود. پژوهش حاضر با هدف تعیین همبستگی سلامت مالی و تداوم کسب و کار بانک با نقش میانجی تاب‌آوری سازمانی انجام گرفت.

روش کار: پژوهش حاضر یک پژوهش توصیفی-همبستگی است. جامعه آماری، شامل مدیران میانی و عملیاتی بانک آینده به تعداد ۲۶۰ نفر بود که با استفاده فرمول کوکران، ۱۶۰ نفر انتخاب شدند. داده‌ها از ۱۶۰ نفر با استفاده از سه ابزار شامل "سنجه‌های سلامت سیستم‌های مالی" (Financial Systems Soundness Indicators)، پرسشنامه مدیریت تداوم کسب و کار (Business Continuity Management Questionnaire) و "ابزار اندازه‌گیری تاب‌آوری سازمانی" (The Organizational Resilience Measurement Tool) جمع‌آوری شد. پس از ترجمه پرسشنامه‌ها، روایی ابزارها با استفاده از نسبت روایی محتوا و سازه با استفاده از تحلیل عاملی تاییدی و پایایی هر سه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ تأیید شد. برای تحلیل داده‌ها از نرم افزار اسپس پی اس نسخه ۲۲ و اسمارت پی ال اس استفاده گردیده است.

یافته‌ها: سلامت مالی و مولفه‌های آن با تاب‌آوری سازمانی ($\beta = 0.15$, $P < 0.01$) و همچنین با تداوم کسب و کار بانک ($\beta = 0.16$, $P < 0.01$) همبستگی مثبت و معنی‌داری دارد. تاب‌آوری سازمانی و مولفه‌های آن نیز با تداوم کسب و کار ($\beta = 0.15$, $P < 0.01$) همبستگی مثبت و معنی‌دار دارد.

نتیجه‌گیری: سلامت مالی در صنعت بانکداری با تداوم کسب و کار و میانجی‌گری تاب‌آوری سازمانی همبستگی مثبت و معنادار دارد. پیشنهاد می‌گردد؛ مدیران بانک‌ها برای حفظ تداوم کسب و کار و تاب‌آوری سازمانی، بر اساس یک جریان مستمر، شاخص‌های سلامت مالی را ارتقا دهند.

واژگان کلیدی: سلامت مالی، تداوم کسب و کار، تاب‌آوری سازمانی

تمامی حقوق نشر برای انجمن علمی پرستاری ایران محفوظ است.

مقدمه

اهمیت می‌باشد. این امر در خصوص اقتصاد بانک محور ایران بیش از پیش نمود پیدا می‌کند. در این خصوص، سیستم بانکی توسعه یافته علاوه بر وظایف خود، باید از استحکام بالا نیز برخوردار بوده و توان مقابله با شوک‌های مختلف داخلی و خارجی را داشته باشد [۲]. از طرفی نظام بانکی ایران با چالش‌ها و بحران‌های مختلف درون و

بخش مالی و بانکی یکی از بخش‌های مهم اقتصاد هر کشور است و وقوع بحران در آن می‌تواند اثرات مخربی بر سایر بخش‌های اقتصادی کشور داشته باشد. ذات حرفه بانکداری به علت ویژگی‌های خاص خود همواره مستعد دریافت بی‌ثباتی، ریسک‌ها و در درجات بالاتر، بحران‌ها می‌باشد [۱]. نقش بانک‌ها در تجهیز و تخصیص منابع مالی بسیار حائز

می‌سازد تا با بهبود مستمر در برنامه‌های خود، در صورت وقوع بحران، با حداکثر آمادگی و در سریع‌ترین زمان ممکن به مقابله با آن بپردازد [۱۰].

مدیریت تداوم کسب و کار، یک فرآیند مدیریتی جامع و کنش‌گرایانه است، که هدف آن اطمینان از دستیابی مستمر به اهداف حیاتی کسب و کار است [۱۰]. مدیریت تداوم کسب و کار شامل فرایندهای سیستماتیک برای مقابله با اثرات بحران‌ها و آشفتگی‌های عملیاتی و راهبردی، برای حفظ مزیت رقابتی و بهبود انعطاف پذیری می‌باشد [۸]. هدف از مدیریت تداوم کسب و کار اطمینان از در دسترس بودن بی‌وقفه همه منابع کلیدی مورد نیاز برای پشتیبانی از فعالیت‌های کسب و کار در زمان اختلال و نیز تسریع در بازگشت به حالت عادی است [۱۱]. برخلاف روش‌های بازیابی گذشته، مدیریت تداوم کسب و کار تنها یک درمان نیست، بلکه پیشگیری نیز هست. مدیریت تداوم کسب و کار نه تنها در برخورد با حوادثی که رخ داده توانمند است، بلکه در پیشگیری از بحران و حوادث پس از آن نیز توانایی بالایی دارد [۱۰]. یکی از مهم‌ترین راه‌کارهای تداوم کسب و کار در زمان بحران، ایجاد تاب‌آوری به منظور مواجهه با تغییرات و تهدیدات محیطی است. تاب‌آوری سازمانی ابزاری است که می‌تواند منجر به مزیت رقابتی سازمان‌ها شده و بقای آن‌ها را در برابر بحران‌ها تقویت کند [۱۲]. Angeon & Bates تاب‌آوری را ظرفیت بهبود از یک شوک یا مقاومت در برابر اثرات شوک تعریف می‌کنند [۱۳]. Andrew و دیگران تاب‌آوری را قابلیت بازیابی سریع پس از اختلالات و آشوب‌های شدید تعریف می‌کنند [۱۴]. Racca و دیگران تاب‌آوری را توانایی حفظ کارکرد در برابر تغییرات آشوبگر تعریف کرده‌اند [۹]. مسئولیت رهبران، واکنش نسبت به تهدیدها و بی‌ثباتی‌هایی است که از بحران‌ها نشأت می‌گیرند. چالش رهبری این است که امور را به حالت معمول برگرداند. پژوهشگران مختلفی که به مطالعه پیرامون مفهوم تاب‌آوری سازمانی پرداخته‌اند، از چگونگی رهبری و راهبردهای سازمانی، مزیت رقابتی و رقابت پذیری به عنوان یکی از شاخص‌های تأثیرگذار بر تاب‌آوری سازمانی اشاره کرده‌اند [۱۵-۱۸]. هدف از این پژوهش، تعیین همبستگی سلامت مالی و تداوم کسب و کار بانک‌ها با نقش میانجی تاب‌آوری سازمانی در بانک آینده می‌باشد.

روش کار

پژوهش حاضر یک مطالعه توصیفی-همبستگی می‌باشد. جامعه پژوهش حاضر، مدیران میانی و عملیاتی بانک آینده بوده که نمونه حاضر شامل ۱۸۰ نفر مدیر ستادی و ۸۰ نفر رئیس شعبه بانک می‌باشد. معیار ورود افراد، دارا بودن تخصص در حوزه بانکی و حداقل ۸ سال سابقه مدیریتی (به منظور اطمینان از تسلط بر مفاهیم سلامت مالی و تاب‌آوری)، با مدرک کارشناسی در حوزه‌های مرتبط بود. بر اساس فرمول کوکران تعداد ۱۶۰ نفر نمونه محاسبه شد؛ که با توجه به احتمال عدم بازگشت پرسشنامه، تعداد ۱۷۵ پرسشنامه توزیع و با توجه به امکان برقراری ارتباط مستقیم، ۱۶۰ عدد از پرسشنامه‌ها جمع‌آوری و در نهایت پاسخ‌های آن‌ها مورد تحلیل قرار گرفت.

ابزار جمع‌آوری اطلاعات شامل پرسشنامه جمعیت شناختی با تعداد ۴ سوال شامل جنسیت، تحصیلات، سن و سابقه خدمت و با استفاده از سه پرسشنامه شامل "شاخص سنج‌های سلامت سیستم‌های مالی"

برون مرزی دست و پنجه نرم می‌کند و از این رو، موضوع تاب‌آوری بانک‌ها و تداوم کسب و کار آن‌ها، به یک موضوع مهم و جدی تبدیل شده است. کاهش رشد سپرده‌های مردمی، کاهش توان تسهیلات‌دهی بانک‌ها، فشارهای دولتی برای استقراض از سیستم بانکی، کاهش اعتبارات اسنادی و افزایش نرخ بهره مبادلات بین‌بانکی و تحریم‌های بین‌المللی، از جمله مهم‌ترین چالش‌های نظام بانکی کشور است که لزوم مدیریت تاب‌آوری بانک‌ها را دوجندان می‌کند. لذا اهمیت تاب‌آوری در بانک‌ها در طی سال‌های اخیر بیش از پیش خود را نشان داده است [۳]. در سه دهه اخیر، برخی اقتصادهای توسعه یافته، در حال توسعه و در حال گذار، بحران‌های بانکی شدیدی را تجربه کرده‌اند. بحران‌های مالی مکزیک سال ۱۹۹۵، کشورهای آسیای جنوب شرقی و آرژانتین در سال ۲۰۰۱ و بحران بانکی سال ۲۰۰۸ آمریکا که به سایر کشورهای جهان نیز سرایت کرد، از جمله این موارد هستند [۴]. بنابراین، صحت و سلامت عملکرد نظام بانکی برای حفظ ثبات اقتصاد جامعه از اهمیت فوق‌العاده‌ای برخوردار است [۵]. از طرفی، فقدان زیرساخت‌های قانونی و الزامات نهادی مناسب در زمینه ارزیابی سلامت بانک‌ها و رتبه‌بندی آن‌ها، باعث شده است، وضعیت سلامت مالی سیستم بانکی کشور تا حدودی غیرشفاف و مبهم باشد. ارزیابی‌های موجود از سلامت شبکه بانکی کشور، بیانگر وضعیت نامناسب بانک‌ها از منظر سلامت است [۶].

سلامت مالی موضوعی است که با بحث تداوم فعالیت، ورشکستگی، درماندگی مالی و ویژگی‌های کیفی اطلاعات حسابداری (مربوط بودن و قابل اتکا بودن) در ارتباط است [۷]. در واقع سلامت مالی به مفهوم توان سودآوری و تداوم فعالیت واحد اقتصادی می‌باشد [۸]. از آنجاییکه امروزه اجتناب از ورشکستگی، راهبردی بنیادی است که هدف از آن تضمین فعالیت‌های تجاری می‌باشد، بحث پیش‌بینی سودآوری و ارزیابی تداوم فعالیت شرکت‌ها مورد توجه محققان قرار گرفته است. سلامت مالی به مفهوم توان سودآوری و تداوم فعالیت واحد اقتصادی برای کلیه سهامداران و ذینفعان از اهمیت بسیار بالایی برخوردار است و اساساً همه ذینفعان در واحدهای اقتصادی به داشتن ابزارهای مناسبی که بتوانند سودآوری و تداوم فعالیت این واحدها را ارزیابی و پیش‌بینی کنند علاقمند هستند [۸]. از آغاز قرن ۲۱ حوادث و وقایع ویرانگری در سطح جهان روی داده است. علاوه بر حوادث طبیعی و غیرطبیعی، از جمله جنگ و خسارت‌های ناشی از آن، بحران‌های ناشی از کسب و کار و بحران‌های مالی مقطعی و زنجیره‌ای پی در پی در سال‌های اخیر در کشورهای مختلف، سازمان‌ها را تحت تأثیر قرار داده و بسیاری از این سازمان‌ها را تا سر حد نابودی کشانده [۹] و آن‌ها در تداوم کسب و کارشان با بحران مواجه نموده است. مدیریت تداوم کسب و کار یکی از جدیدترین چارچوب‌های مدیریت ریسک است، که سازمان‌ها را قادر می‌سازد تا با رفع خطرات شناخته شده خود توانایی‌های خود را بهبود بخشند. تمرکز سیستم مدیریت تداوم کسب و کار بر حفظ و تداوم فعالیت‌های کلیدی و شاخص‌های موفقیت سازمان، پس از وقوع بحران تا بازگردانی سازمان به وضعیت نرمال است. برنامه‌ریزی تداوم کسب و کار مستندی است، که به طور تفصیلی به بیان چگونگی تداوم فعالیت‌های کلیدی سازمانی (حتی در مکان جایگزین) در حین و پس از وقوع بحران می‌پردازد. ارزیابی سیستم مدیریت تداوم کسب و کار و بازیابی سازمان، سازمان را قادر

(Financial Systems Soundness Indicators) [۱۹] شامل ۷ مولفه، "پرسشنامه مدیریت تداوم کسب و کار" (Business Continuity Management Questionnaire) [۲۰] با ۱۱ مولفه "ابزار اندازه گیری تاب‌آوری سازمانی" (The Organizational Resilience Measurement Tool) [۲۱] با ۴ مولفه بود. "سنجه های سلامت سیستم‌های مالی" توسط Evans و همکاران طراحی شده است [۱۹]. شاخص مذکور دارای ۷ مولفه می‌باشد که کفایت سرمایه، کیفیت دارایی، شاخص مدیریت، بازدهی و سودآوری، نسبت‌های مالی، حساسیت به ریسک بازار و شاخص‌های مبتنی بر بازار را اندازه گیری می‌کند.

مولفه‌های معرفی شده توسط ایوانز، توسط صندوق بین المللی پول مورد تایید قرار گرفته و به یکی از ابزارهای استاندارد سنجش سلامت مالی تبدیل شده است. این شاخص متشکل از ۴۴ سوال در مقیاس ۵ گزینه‌ای لیکرت شامل ۱ (خیلی کم) تا ۵ (خیلی زیاد) است؛ بگونه‌ای پاسخ‌های بالاتر (نزدیک به ۵) نشان دهنده تطبیق بیشتر آن شاخص با استانداردهای مرتبط تعریف شده در حوزه سلامت مالی در بانک‌ها می‌باشد و در نهایت پرسشنامه‌هایی با میانگین نمرات ۵ نشان دهنده موفقیت سازمان در شاخص سلامت مالی می‌باشد. برای اندازه‌گیری پایایی این پرسشنامه از یک نمونه ۱۲۰۰ نفری از مدیران بانکی در ۲۰ کشور استفاده شده است. برای اندازه‌گیری روایی سازه از تحلیل عاملی تاییدی استفاده شده که میزان بار تمامی بارهای عاملی در سطح اطمینان ۹۹٪ معنادار بوده و مقدار متوسط واریانس استخراج شده بیش از ۰/۵ گزارش شده است. همچنین جهت پایایی از پایایی مرکب استفاده گردید که میزان آن ۰/۸۹ گزارش شد. در نتیجه روایی و پایایی پرسشنامه مناسب گزارش شده است [۱۹].

"پرسشنامه مدیریت تداوم کسب و کار" توسط Kati و همکاران طراحی شده است [۲۰]. این پرسشنامه شامل سوالاتی پیرامون چارچوب‌های مدیریت تداوم کسب و کار مورد استفاده در سازمان‌های مورد مطالعه، نحوه مدیریت و رهبری سازمان، سیاست‌های تداوم کسب و کار و چگونگی تمرکز تصمیم‌گیری در این باره است. پرسشنامه دارای ۱۱ مولفه و ۵۷ گویه است که در مقیاس ۵ گزینه‌ای لیکرت شامل ۱ (خیلی کم) تا ۵ (خیلی زیاد) است؛ بگونه‌ای که پاسخ‌های بالاتر (نزدیک به ۵) نشان دهنده موافقت بیشتر پاسخ دهنده با گزاره است و تحقق اقدامات و برنامه‌های تداوم کسب و کار را بیان می‌کند. هر چه میانگین نمرات یک سازمان به ۵ نزدیک‌تر باشد، نشان دهنده وضعیت مناسب تر تداوم کسب و کار در آن سازمان است. این پرسشنامه توسط ۱۸۰۰ نفر از مدیران بانکی در ۱۶۱ نمونه از سازمان‌های مالی در سال ۲۰۱۴ در چهار گروه بانک‌های بزرگ (۱۰ مورد)، بانک‌های منطقه‌ای (۱۰۵ مورد)، شرکت‌های اوراق بهادار ژاپن (۵ مورد) بانک‌های خارجی و شرکت‌های اوراق بهادار خارجی (۲۳ مورد) و سایر سازمان‌های مالی (۱۸ مورد) تکمیل گردیده است. پایایی این پرسشنامه در سازمان‌های مختلف مالی که به آن اشاره شد، با استفاده از روش آلفای کرونباخ تعیین شد که برابر با ۰/۹۳ برای این پرسشنامه بوده است [۲۰].

Stephenson [۲۱] در سال ۲۰۱۰ "ابزار اندازه گیری تاب‌آوری سازمانی" را طراحی نمود که دارای ۳ مولفه، ۷ شاخص و ۷۷ گویه (سوال) است. شیوه نمره‌گذاری این پرسشنامه بر اساس طیف ۵

درجه‌ای لیکرت شامل ۱ (خیلی کم) تا ۵ (خیلی زیاد) است. سازمان‌هایی که نمرات آنها به حداقل بیان شده نزدیک‌تر باشد دارای تاب‌آوری کمتر و هر چقدر میانگین نمره نهایی هر پرسشنامه به ۵ نزدیک‌تر باشد دارای تاب‌آوری بالاتری می‌باشند، در همه مولفه‌ها نمره بیشتر به معنای تاب‌آوری بیشتر توسط پاسخ دهنده بود. پرسشنامه شامل مجموعه سؤالاتی در خصوص میزان تعهد سازمان به تاب‌آوری، میزان آگاهی سازمان از محیط و موقعیتی که در آن قرار گرفته است، آگاهی از آسیب‌پذیری‌های سازمان و نهایتاً میزان آمادگی و انطباق سازمان با بحران‌ها و چالش‌هاست و در ۶۹ سازمان از بخش‌های مختلف صنعت (از قبیل بانکداری) در آکلند نیوزلند بکار گرفته شده است. پایایی پرسشنامه به روش آلفای کرونباخ با استفاده از یک نمونه ۳۲۰ نفری از سازمان‌های مورد پژوهش در کشور نیوزلند در سال ۲۰۱۰ برای همه مولفه‌ها بیش از ۰/۸۷ بود و پایایی کل ۰/۹۱ بوده است [۲۱].

در مطالعه حاضر، بدلیل این که پرسشنامه قبلاً در ایران ترجمه نشده بود، هر سه پرسشنامه به زبان فارسی ترجمه و اندازه‌گیری روایی و پایایی پرسشنامه‌ها، صورت پذیرفت. برای ترجمه کلیه پرسشنامه‌های مورد استفاده در این مطالعه از روش Tsang استفاده شد [۲۲، ۲۳] که در آن ابتدا، نسخه انگلیسی آن توسط مترجمی از خارج از گروه پژوهش به فارسی ترجمه شد. سپس مشابهت مفهومی عبارت ترجمه شده با مفاهیم پرسشنامه انگلیسی اصلی توسط پژوهشگران مطالعه حاضر بررسی شد و سپس روایی هر سه پرسشنامه با کمک خبرگان بانکی بررسی شد. برای اندازه‌گیری روایی محتوا، هر پرسشنامه در اختیار سه گروه متفاوت متشکل از ۱۵ نفر از جامعه هدف شامل مدیران بانک آینده و ۳ نفر خبره دانشگاهی در رشته‌های مدیریت صنعتی، اقتصاد و آمار قرار گرفت و نظرات ایشان در خصوص مفاهیم مورد سنجش و درک پذیری سوالات اعمال شد. همچنین روایی سازه پرسشنامه‌ها با استفاده از تحلیل عاملی تاییدی مورد آزمون قرار گرفت که نتایج نشان داد کلیه بارهای عاملی برای هر سه پرسشنامه در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنادار بوده و مقدار متوسط واریانس استخراج شده (AVE) نیز برای پرسشنامه‌های سلامت مالی، تداوم کسب و کار و تاب‌آوری سازمانی به ترتیب معادل ۰/۷۷، ۰/۸۵ و ۰/۸۱ محاسبه شد در نهایت ضریب آلفای کرونباخ پرسشنامه‌ها بر اساس نمونه ۳۰ تن از خبرگان بانک دارای مدرک کارشناسی ارشد و دکتری، به ترتیب برای پرسشنامه‌های فوق معادل ۰/۸۳، ۰/۸۰ و ۰/۸۱ محاسبه شد که نشان از پایایی قابل قبول این پرسشنامه‌ها دارد.

پس از تعیین روایی محتوا، از میان جامعه مدیران بانک، ۱۷۵ نفر به صورت هدفمند با لحاظ دو شاخص حداقل ۸ سال سابقه مدیریت و داشتن مدرک کارشناسی از جامعه مدیران انتخاب گردید. جهت مذاکره به منظور تکمیل پرسشنامه به ۲۵ نفر از مدیران میانی مراجعه گردید. هدف از انجام پژوهش برای مدیران میانی بطور واضح شرح داده شد و به آن‌ها اطمینان داده شد که نظرات آن‌ها محرمانه خواهد ماند. هدف از این کار انتقال الزامات به سایر مدیران زیر مجموعه توسط مدیران میانی بوده است. همه مدیران میانی داوطلب شرکت در این پژوهش بودند. سپس از آن‌ها درخواست گردید، پرسشنامه را در اختیار مدیران زیرمجموعه خود قرار داده و داوطلبین به صورت اختیاری، نسبت به تکمیل پرسشنامه اقدام نمایند. اطلاعات تماس در اختیار مدیران میانی

یافته‌ها

نتایج آمار توصیفی نشان داد که ۲۰ درصد از نمونه آماری این مطالعه را افراد با گروه سنی کمتر از ۳۵ سال، ۴۵ درصد بین ۳۵ تا ۴۵ سال و ۳۵ درصد بالای ۴۵ سال سن داشته‌اند. به لحاظ تحصیلات، ۱۰ درصد اعضای نمونه را افراد با تحصیلات دکتری، ۷۵ درصد کارشناسی ارشد و ۱۵ درصد اعضای نمونه را افراد با تحصیلات کارشناسی تشکیل داده‌اند. به لحاظ سابقه کاری ۴۵ درصد افراد بین ۸ تا ۱۵ سال، ۳۵ درصد افراد بین ۱۵ تا ۲۰ سال و ۲۰ درصد افراد بالای ۲۰ سال سابقه کاری داشته‌اند. همچنین ۷۳ درصد نمونه را آقایان و ۲۷ درصد را بانوان تشکیل داده‌اند. نتیجه بخش آمار توصیفی بیانگر اینست که بالاترین درصد نمونه آماری مربوط به آقایان، گروه سنی بالای ۳۵ سال، دارای مدرک کارشناسی ارشد و سابقه کاری بین ۸ تا ۱۵ سال بوده است. برای توصیف متغیرهای پژوهش از شاخص‌های مرکزی و پراکندگی استفاده شده است که در **جدول ۱** ارائه شده است.

و در نهایت تکمیل‌کنندگان پرسشنامه، قرار گرفت و سوالات و ابهامات تکمیل‌کنندگان پرسشنامه از طریق تماس تلفنی و ملاقات حضوری رفع گردید. در نهایت از میان ۱۷۵ نفر، ۱۶۰ نفر از مدیران منتخب پرسشنامه را تکمیل نمودند. روند جمع‌آوری پرسشنامه‌ها به صورت مراجعه حضوری از ۵ روز بعد از توزیع آغاز و آخرین مورد طی ۱۰ روز کاری دریافت گردید. به دلیل ارتباط با مدیران، در خصوص روند پذیرش و جمع‌آوری پرسشنامه‌ها تعامل لازم وجود داشت. زمان توزیع و جمع‌آوری پرسشنامه‌ها در ۲۰ روز کاری انجام شد. جمع‌آوری داده‌ها در زمستان سال ۱۳۹۷ صورت پذیرفت. پس از استخراج اطلاعات، داده‌های آماری خلاصه و طبقه‌بندی گردید که این کار با تشکیل جداول توزیع فراوانی صورت گرفت. به منظور اثبات یا رد فرضیات مطالعه از آزمون نرمال بودن با استفاده از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف، تحلیل عاملی تأییدی (CFA) و مدل یابی معادلات ساختاری (SEM) استفاده شده است. برای تحلیل داده‌ها از نرم افزار اس پی اس نسخه ۲۲ و برای ایجاد مدل معادلات ساختاری از نسخه ۲ نرم افزار اسمارت پی ال اس استفاده گردیده است.

جدول ۱: نتایج آزمون نرمال بودن داده‌ها و شاخص‌های توصیفی برای متغیرهای پژوهش

متغیرهای پژوهش	K-S	P-VALUE	نرمال بودن	میانگین	انحراف معیار	شاخص‌های نرمالیتی	$\sqrt{AVN}$
						جولگی	کشیدگی
سلامت مالی	۰/۱۷	۰/۰۶۱	تایید	۳/۱۸۳	۰/۸۶۱	۰/۲۵۲	۰/۴۳۷
تداوم کسب و کار	۰/۰۸۹	۰/۰۹۸	تایید	۳/۲۳۹	۰/۶۸۲	۰/۲۹۹	۰/۴۹۴
تاب‌آوری سازمانی	۰/۰۶۱	۰/۱۱۵	تایید	۳/۳۰۲	۰/۶۷۸	۰/۰۶۵	۰/۵۹۵

که در آن $\overline{AVE}$ و R^2 میانگین AVE و R^2 می‌باشد. بالا بودن شاخص مقدار نیکویی برازش از ۰/۴ برازش مدل را نشان می‌دهد. مقدار شاخص برازش برابر ۰/۶۱۲ شده است و از مقدار ۰/۴ بزرگ‌تر شده است و نشان از برازش مناسب مدل دارد. به بیان ساده‌تر، داده‌های این پژوهش با ساختار عاملی و زیربنای نظری پژوهش برازش مناسبی دارد و این بیانگر همسو بودن سؤالات با سازه‌های نظری است. نتایج معادلات ساختاری جهت بررسی فرضیه‌های مطالعه در **جدول ۲** ملاحظه می‌شود. **تصویر ۱** مدل تحلیل عاملی تأییدی و معادلات ساختاری را در حالت تخمین ضرایب استاندارد نشان می‌دهد.

تصویر ۲ در واقع تمامی معادلات اندازه‌گیری (بارهای عاملی) و معادلات ساختاری (ضرایب مسیر) را با استفاده از آماره t نشان می‌دهد. بر طبق این الگو، بارهای عاملی در سطح اطمینان ۰/۹۵ معنادار می‌باشد، اگر مقدار آماره t خارج بازه ۱/۹۶- تا ۱/۹۶+ قرار گیرد. به منظور تحلیل ساختار پرسشنامه و کشف عوامل تشکیل دهنده هر متغیر از بارهای عاملی استفاده شده است. مطابق با شکل ۲ برای تمامی متغیرهای پنهان، تمامی مولفه‌ها دارای بارعاملی بزرگتر از ۰/۵ و در سطح اطمینان ۰/۹۵ معنادار ($P > ۱/۹۶$) بوده‌اند.

بحث

پژوهش حاضر با هدف تعیین همبستگی سلامت مالی با تاب‌آوری سازمانی و همچنین تداوم کسب و کار در بانک آینده صورت گرفت. داده‌ها به دست آمده، الگوی ساختاری پیشنهاد شده را حمایت می‌کنند. یافته‌ها نشان داد که سلامت مالی با

برای بررسی رابطه ساختاری بین متغیرهای پژوهش از روش تحلیل ساختاری استفاده شد. همچنین با توجه به **جدول ۱**، به دلیل اینکه مقدار احتمال متغیرهای مطالعه بیشتر از ۰/۰۵ است و نیز مقدار آماره کولموگروف-اسمیرنوف درون بازه بحرانی قرار دارد، فرض صفر رد نشده و ادعای نرمال بودن توزیع این متغیرها پذیرفته می‌شود. همچنین مفروضه خطی بودن نیز از طریق بررسی نمودار پراکنش باقیمانده استاندارد رگرسیون تأیید گردید که به دلیل اختصار از ذکر نمودار خودداری شد. بنابراین، می‌توان جهت بررسی یافته‌ها از روش تحلیل ساختاری استفاده کرد. با توجه به این امر که ضرایب همبستگی مبنای تجزیه و تحلیل الگوهای ساختاری هستند، ضرایب همبستگی برای بررسی رابطه میان متغیرهای مطالعه به صورت دو به دو محاسبه شد: سلامت مالی و تداوم کسب و کار، ۰/۳۸۹، سلامت مالی و تاب‌آوری سازمانی، ۰/۴۸۲، تداوم کسب و کار و تاب‌آوری سازمانی، ۰/۳۳۷. همچنین تمامی این ضرایب در سطح اطمینان ۰/۹۵ معنادار بودند (مقدار سطح معناداری کمتر از ۱ درصد می‌باشد). هر چقدر مقدار ضریب همبستگی بزرگتر باشد، شدت رابطه بین دو متغیر بیشتر و قوی‌تر است. **جدول ۱** روایی و اگرایی متغیرهای مطالعه را نشان می‌دهد که نشان دهنده روایی مورد تأیید است.

جهت آزمون الگوی ساختاری پیشنهاد شده ابتدا بررسی برازندگی الگو با بهره‌گیری از شاخص نیکویی برازش (GOF) انجام گرفت. این شاخص سازش بین کیفیت الگوی ساختاری و الگوی اندازه‌گیری شده را نشان می‌دهد و برابر است با:

$$GOF = \sqrt{AVE} \times \sqrt{R^2}$$

سلامت مالی بانکی به معنای وضعیت مالی و عملیاتی مطلوب است. نتایج پژوهش حاضر با پژوهش دیگری در این حوزه همسو بود.

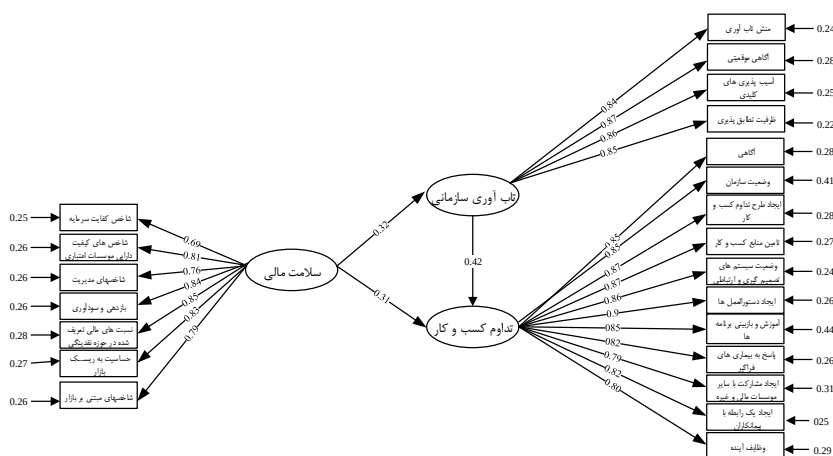
تاب‌آوری سازمانی و تداوم کسب و کار و مولفه‌های آنها در بانک آینده همبستگی مثبت و معنی‌داری دارد. این نتایج با نتیجه پژوهش Hoeing [۲۴] همسو است. نتایج مطالعه نشان داد که

جدول ۲: نتایج الگوی معادلات ساختاری فرضیه‌های پژوهش

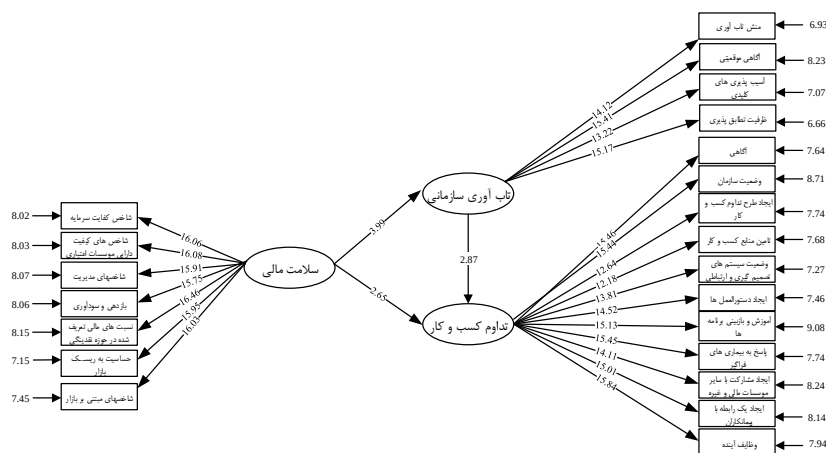
فرضیات پژوهش	بتا	آماره تی	ضریب تعیین	وضعیت فرضیه	جهت
سلامت مالی ← تاب‌آوری	۰/۴۶	۵/۹۶	۰/۳۱	تأیید	+
تاب‌آوری ← تداوم کسب و کار	۰/۱۵	۵/۲۱	۰/۲۳	تأیید	+
سلامت مالی ← تداوم کسب و کار	۰/۱۶	۳/۵۳	۰/۴۰	تأیید	+

$|t| > 1.96$ Significant at $P < 0.05$,

$|t| > 2.58$ Significant at $P < 0.01$



تصویر ۱: الگو در حالت تخمین ضرایب استاندارد



تصویر ۲: الگو در حالت معنی داری ضرایب

[۲۵] در پژوهش خود، تداوم کسب و کار یکپارچه و چارچوب طرح‌ریزی بازایی از بحران که شامل تمامی سطوح تصمیم‌گیری استراتژیکی، فنی و عملیاتی می‌باشد را با چارچوب‌های زمانی مختلف، مطرح کردند. چارچوب پیشنهادی آن‌ها شامل یک مدل ریاضی برای تعیین منابع مورد نیاز جهت مقابله با رخدادهای احتمالی بود که به سازمان اطمینان دهد که می‌تواند به رخدادهای احتمالی به موثرترین و پربازده‌ترین روش با ارائه‌ی سطح مناسبی از تاب‌آوری سازمانی پاسخ دهند. طبق نتایج مطالعه آن‌ها رابطه مثبت بین تاب‌آوری سازمانی و تداوم کسب و کار یافت شد.

طبق نتایج جهانگرد و سهرابی [۲] شاخص‌های گوناگونی برای تعریف تاب‌آوری سازمان‌های مختلف اقتصادی معرفی شده و تاثیر متغیرهای گوناگون خرد و کلان از جمله سلامت مالی نیز بر آن‌ها مورد ارزیابی و بررسی قرار گرفته است. همچنین طبق نتایج پژوهش حاضر، تاب‌آوری سازمانی با تداوم کسب و کار در بانک آینده همبستگی مثبت و معنی‌دار دارد. در این راستا، Gibson & Tarrant [۱۶] نیز در مطالعه خود دریافتند که تاب‌آوری سازمانی هدفی است که از ترکیب سایر فعالیت‌ها مانند مدیریت خطر و تداوم کسب و کار حاصل می‌شود. همچنین، Sahebjamnia & Torabi

اصلی ترین تعهدات هر بانک تضمین اصل و سود سپرده های مشتریان می باشد. امکان سپرده گیری و پرداخت سود به مشتریان در بلندمدت به عنوان فعالیت کلیدی بانک ها و داشتن نقدینگی لازم برای انجام تعهدات، در شرایطی انجام می گردد که بانک از سلامت مالی مناسب برخوردار باشد. نتایج مطالعه حاضر نشان داد بین کیفیت دارایی و تاب آوری سازمانی نیز همبستگی مثبت وجود دارد. این نتیجه با نتایج Grier [۳۰] که بیان می کند ضعف دارایی ها دلیل اصلی بیشتر ورشکستگی های بانکی و عدم تاب آوری بانکی است منطبق می باشد. این مولفه به شدت با نحوه تخصیص منابع مالی بانک ارتباط داشته و وابسته به نحوه ارزیابی اعتباری بانک از مشتریان خواهد بود. Arabi [۳۱] در مطالعه ای دریافتند که شاخص های سلامت مالی شامل سودآوری، کیفیت دارایی، نقدینگی و کفایت سرمایه به ترتیب به عنوان موثرترین شاخص ها در تاب آوری بانک ها محسوب می گردد. این نتایج با یافته پژوهش رضانی و همکاران [۵] نیز، مبنی بر اینکه نقدینگی بیان کننده درجه ای است که بانک قادر به انجام تعهدات مربوط به خودش است منطبق می باشد. بنابراین میتوان گفت، در شرایط بحران یکی از مهمترین عواملی که امکان پاسخ گویی بانک ها به تعهدات خود را فراهم می سازد و فعالیت های کلیدی بانک را تداوم خواهد بخشید، مولفه های سلامت مالی از جمله نقدینگی می باشد که در مطالعه حاضر، همبستگی آنها با تداوم کسب و کار و تاب آوری سازمانی تایید گردید.

نتیجه گیری

نتایج نشان داد که سلامت مالی با تاب آوری سازمانی و همچنین تداوم کسب و کار در بانک آینده همبستگی مثبت و معنی داری دارد. همچنین تاب آوری سازمانی با تداوم کسب و کار در بانک آینده همبستگی مثبت و معنی داری دارد. طبق نتایج، شاخص های کفایت سرمایه، کیفیت دارایی، مدیریت، بازدهی و سودآوری، نقدینگی، حساسیت به ریسک بازار و شاخص های مبتنی بر بازار به عنوان مولفه های سلامت مالی با تاب آوری سازمانی و تداوم کسب و کار همبستگی مثبت دارد. لذا پیشنهاد می شود که بانک ها از طریق برگزاری دوره های آموزشی در حوزه تاب آوری سازمانی، شاخص های تداوم کسب و کار را تقویت نمایند. همچنین با برنامه ریزی مناسب شاخص های سلامت مالی را اصلاح نمایند. یکی از محدودیت های پژوهش این است که جامعه آماری فقط شامل مدیران یک بانک بوده و قدرت تعمیم نتایج به سایر بانک ها محدود است. همچنین با توجه به اهتمام پژوهشگران، ممکن است افراد در نمره دهی به یک سری از گزینه های تاب آوری سازمانی که در گذشته وضعیت مناسبی نداشتند، اغراق نموده باشند.

سپاسگزاری

این مقاله نتیجه بخشی از رساله دکتری دانشجو سالار خسروی تحت راهنمایی جناب آقای دکتر امیر نجفی به شماره مجوز ۱۳۸۲۱۲۱۱۹۷۱۰۰۱ مصوب کمیته پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد زنجان می باشد. از زحمات مسئولین محترم واحد پژوهش دانشگاه آزاد اسلامی واحد زنجان، مدیران بانک آینده، خبرگان و شرکت کنندگان محترمی که در انجام این طرح همکاری نمودند، سپاسگزاری می شود.

طبق نتایج پژوهش حاضر، شاخص های کفایت سرمایه، کیفیت دارایی، مدیریت، بازدهی و سودآوری، نقدینگی، حساسیت به ریسک بازار و شاخص های مبتنی بر بازار به عنوان مولفه های سلامت مالی با تاب آوری سازمانی و تداوم کسب و کار همبستگی مثبت دارند. همبستگی مثبت میزان حساسیت به ریسک بازار با تاب آوری سازمانی با نتایج Kenneth & Adeniyi [۲۶] منطبق است. آن ها در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که، عدم تاب آوری بانکی نتیجه شاخص های سلامت مالی ضعیف و ریسک پذیری بیش از حد بانک ها است. حساسیت به ریسک بازار به عنوان یکی از مولفه های اصلی در سلامت مالی محسوب می گردد، که متداول ترین شاخص برای محاسبه آن، نشان دهنده میزان حساسیت بانک ها به نرخ ارز، نرخ سود و قیمت سهام است، که هر چقدر شاخص حساسیت به خطر بازار بالاتر باشد، بانک از نظر این شاخص در وضعیت بدتری قرار دارد و در نهایت تاب آوری بانک دچار اختلال می گردد. که همبستگی بین این شاخص با مولفه های تاب آوری سازمانی نشان دهنده این موضوع می باشد.

علاوه بر اهمیت شاخص حساسیت به ریسک بازار، طبق نتایج مطالعه حاضر شاخص کفایت سرمایه و بازدهی و سودآوری دارای همبستگی مثبت با تاب آوری سازمانی می باشد، یافته های Huang و همکاران نیز نشان داد، که شاخص های نسبت سرمایه به دارایی و نسبت تفاوت درآمد با هزینه بهره به خالص درآمدها (به عنوان شاخص سلامت مالی) دارای ارتباط قوی با تاب آوری در برابر بحران های مالی بانکی می باشد [۲۷]. سرمایه بانک تکیه گاهی است که به بانک اجازه می دهد تا علی رغم مشکلات داخلی، معضلات اقتصادی و بحران ها، توانایی انجام تعهدات را داشته باشد و به فعالیت خود تداوم بخشد. اگر سطح سرمایه بانک به صورت درصدی از کل دارایی های یک بانک بیش از حد پایین باشد، چنانچه بحرانی پیش بیاید، بانک با خطرات و کاهش تاب آوری در برابر بحران مواجه خواهد شد.

نتیجه دیگر مطالعه حاضر، همبستگی مثبت نرخ بازدهی و سودآوری با تداوم کسب و کار بود که با پژوهش احمد پور و احمدی [۲۸] همسو می باشد. آن ها در مطالعه ای با عنوان استفاده از ویژگی های کیفی اطلاعات مالی در ارزیابی کیفیت سود، دریافتند که سود یکی از اساسی ترین عناصر صورت های مالی (صورت سود و زیان) است که همواره مورد توجه کلیه ذینفعان قرار گرفته و از آن به عنوان معیاری برای ارزیابی تداوم فعالیت، عملکرد واحد تجاری، سنجش توان سودآوری و پیش بینی فعالیت های واحد تجاری استفاده می شود. همچنین نتایج مطالعات Barua [۲۹] و پورعلی [۸] همبستگی سود و بازدهی را با تداوم فعالیت و کسب و کار نشان داد. همچنین بخشی از مطالعه رضانی و همکاران [۵] در مورد سودآوری با نتایج فوق منطبق می باشد. طی نتایج این تحقیق این شاخص نه تنها نشان دهنده مقدار و روند سودآوری است، بلکه عواملی که ممکن است پایداری سودآوری را تحت تاثیر قرار دهد نیز در نظر می گیرد. سود پایدار باعث اعتماد عمومی به بانک ها می شود و همچنین برای داشتن یک ساختار مالی متعادل و دادن پاداش به سهامداران لازم است. بنابراین طبق نتایج تحقیق فوق، تداوم یک سودآوری سالم برای پایداری بانک ها ضروری است.

References

- Panahi M, Eftekhari Mahabadi S. [Financial health index and bank crisis]. The First National Conference on Modeling Mathematical and Statistics in Applied Studies 2018.
- Jahangard E, Sohrabi Vafa H, Karamat Far M. [The effect of economic word variables on banks resilience with emphasis on capital adequacy]. Mod Econ Bus. 2017;12(1):1-29.
- Moshiri S, Nadali M. [The determinants of banking crises in Iranian]. Economics. 2013;13(48):1-27.
- Hryckiewicz A, Kozłowski Ł. Banking business models and the nature of financial crisis. J Int Money Finance. 2017;71:1-24. doi: 10.1016/j.jimonfin.2016.10.008
- Ramezani SM, Khorashadizadeh M, Mohammadi YE. [A Model To Evaluate And Predict The Financial Soundness Of Selected Banks In Iran: Using Camels Rating System]. J Econ Res Policies 2017;25(82):43-78.
- Ahmadian A, Heidari H. [Designing a forecasting mechanism for monitoring the financial health of banks]. Two Monthly Newsletters on Economics. 2016:65-76.
- Kritsonis A. Assessing a firm's future financial health. Int J Scholary Acad Interlectual Divers. 2005;9(1):2004-5.
- Pourali M. [Developing A Model For The Assessment And Evaluation Of Financial Health In Iran]. Investment Knowledge 2013;2(5):179--206.
- Racca P, Casarin R, Squazzoni F, Dondio P. Resilience of an online financial community to market uncertainty shocks during the recent financial crisis. J Comput Sci. 2016;16:190-9. doi: 10.1016/j.jocs.2016.07.007
- Torabi SA, Giahri R, Sahebjamnia N. An enhanced risk assessment framework for business continuity management systems. Saf Sci. 2016;89:201-18. doi: 10.1016/j.ssci.2016.06.015
- Tammineedi RL. Business Continuity Management: A Standards-Based Approach. Inf Secur J: Global Perspect. 2010;19(1):36-50. doi: 10.1080/19393550903551843
- Salehi Abarque M, Amiri M, Olfat L, Feizi K. [A Framework For Evaluating Organizational Resilience In Iran Leather Industry]. Mod Res Decis Making. 2018;3(3):105-28.
- Angeon V, Bates S. Reviewing Composite Vulnerability and Resilience Indexes: A Sustainable Approach and Application. World Dev. 2015;72:140-62. doi: 10.1016/j.worlddev.2015.02.011
- John A, Yang Z, Riahi R, Wang J. A risk assessment approach to improve the resilience of a seaport system using Bayesian networks. Ocean Eng. 2016;111:136-47. doi: 10.1016/j.oceaneng.2015.10.048
- Ostadi IM, Soleimon PM. [The relationship between the organizational resilience and the competitiveness and sustainable competitive (The case study: Cement Company of Bojnord)]. J Future Stud Manage. 2017:1605-2749.
- Gibson C, Tarrant M. A conceptual models' approach to organization resilience. Aust J Emerg Manage. 2010;25(2):38-47.
- Tracey S. Organizational Resilience Indicators Based on a Salutogenic Orientation: Université d'Ottawa/University of Ottawa; 2015.
- Orchiston C, Prayag G, Brown C. Organizational resilience in the tourism sector. Ann Tourism Res. 2016;56:145-8. doi: 10.1016/j.annals.2015.11.002
- Evans O, Leone AM, Gill M, Hilbers P, Blaschke W, Krueger R, et al. Macprudential indicators of financial system soundness. International Monetary Fund Washington DC 2000.
- Kati T, Mori A, Miki K. Questionnaire survey on business continuity management, computer system risk and business continuity group, examination planning division. Department fsaBE, editor: Bank of Japan; 2015.
- Stephenson AV. Benchmarking the resilience of organisations: University of Canterbury; 2010.
- Tsang S, Royse CF, Terkawi AS. Guidelines for developing, translating, and validating a questionnaire in perioperative and pain medicine. Saudi J Anaesth. 2017;11(Suppl 1):S80-S9. doi: 10.4103/sja.SJA_203_17 pmid: 28616007
- Aboutalibi Naeini S, Peikari H, Ehteshami A. [Correlation of the use of health information systems with nurse-patient relationship; Mediating role of perceived organizational justice]. J Health Promot Manage. 2018.
- Forest M. Basics for Bank Directors: the Federal Reserve Bank of Kansas City; 2010.
- Sahebjamnia N, Torabi SA, Mansouri SA. Integrated business continuity and disaster recovery planning: Towards organizational resilience. Eur J Oper Res. 2015;242(1):261-73. doi: 10.1016/j.ejor.2014.09.055
- Kenneth UO, Adeniyi AM. Prediction of Bank Failure Using Camel and Market Information: Comparative Appraisal of Some Selected Banks in Nigeria. Res J Finance Account. 2014;5(3):1-17.
- Huang D-T, Chang B, Liu Z-C. Bank failure prediction models: for the developing and developed countries. Qual Quantity. 2010;46(2):553-8. doi: 10.1007/s11135-010-9386-9
- Ahmadpour A, Ahmadi A. [Using the Financial Information's Qualitative Characteristics for Evaluating Earning Quality]. J Account Auditing Rev. 2008;15(3).
- Barua A. Using the FASB's qualitative characteristics in earnings quality measures: Louisiana State University; 2005.
- Grier WA. Credit analysis of financial institutions: Euromoney Books; 2007.
- Arabi KAM. Predicting banks' failure: The case of banking sector in Sudan for the period (2002-2009). J Bus Stud Q. 2013;4(3):160.